

Spis treści

Kilka słów na dobry początek	9
Wprowadzenie	11
Rozdział 1	
TY JAKO UWAŻNA OBSERWATORKA ROZWOJU DZIECKA	13
Jak rozwijają się dzieci w przedszkolu – co mieści się w normie, a na co należy zwrócić uwagę?	19
Rozdział 2	
JAK PATRZEĆ NA DZIECKO, ŻEBY JE NAPRAWDĘ ZOBACZYĆ?	33
Czym jest diagnoza funkcjonalna i dlaczego powinnaś nią zastąpić wszystkie inne?	34
Pułapki myślenia, w które wpada każda z nas	43
Nie tylko trudności. Jak notować obserwacje?	56
Rozdział 3	
PODSTAWOWE POTRZEBY EMOCJONALNE DZIECKA – JAK ODPOWIEDZIEĆ NA NIE NA CZAS?	61
Strategie radzenia sobie z sytuacją	71
Emocje dziecka – co mówi jego sposób przeżywania?	73
Jak rozwijają się emocje przedszkolaka?	74
Emocje są informacją, a nie instrukcją obsługi	75
O modelu TPB w pracy nauczycielki edukacji przedszkolnej	76
Kiedy emocje dziecka mieszczą się w normie rozwojowej, a kiedy powinny Cię zaniepokoić?	79
Mały człowiek myśli inaczej niż dorosły	81
Dlaczego emocje dziecka tak łatwo zamieniają się w zachowanie?	82
Emocjonalne trudności dziecka jako utrwalone strategie radzenia sobie	83

RELACJE Z RÓWIEŚNIKAMI – CO MOŻESZ Z NICH WYCZYTAĆ?	85
Przedszkolna grupa jako małe społeczeństwo	86
Co tak naprawdę składa się na kompetencje społeczne dziecka?	87
Od zabawy „obok” do zabawy prawdziwie wspólnej	88
Dziecko, które chce być z innymi, ale nie umie wejść w relację	89
Dziecko, które jest w grupie, ale „jakby za szybą”	90
Konflikt jako materiał rozwojowy	91
Popularność, odrzucenie i dziecko „pomiędzy”	93
Przyjaźń w przedszkolu – mała sprawa o wielkim znaczeniu	94
Kiedy relacje społeczne mogą być sygnałem trudności wymagających wsparcia?	95
Kompetencji społecznych należy uczyć, a nie tylko wymagać	96
Co możesz wyczytać z relacji dziecka?	97
Nie chodzi o dziecko „idealnie uspołecznione”	97

JAK PRZEDSZKOLAKI MYŚLĄ I CO MOŻESZ ZROBIĆ, ABY JE W TYM WSPIERAĆ?	99
Przedszkolak myśli „rozwojowo”	100
Dziecięce błędne koła myślenia – raz jeszcze	102
Pierwsze mapy siebie i świata	106
Funkcje wykonawcze, czyli wewnętrzny dyrygent	107
Pomiędzy uwagą a posłuszeństwem	108
Ciekawość świata – „paliwo” dziecięcego myślenia	109
Myślenie magiczne, dosłowność i dziecięce wyjaśnianie świata	110
Teoria umysłu, czyli odkrycie, że inni... też myślą	111
Rozwiązywanie problemów, czyli dziecięce <i>i co teraz?</i>	113
Kiedy sposób myślenia może być sygnałem trudności?	114
Jesteś przewodniczką po dziecięcym myśleniu	115

KIEDY OBSERWACJA ZMIERZA DO DIAGNOZY	117
Intuicja nauczycielki – kiedy warto jej zaufać?	118
Co odróżnia trudność rozwojową od chwilowego kłopotu?	120
Dzieci ciche, wycofane i nadmiernie „grzeczne”	122
Dzieci „trudne”, głośne i pełne emocji	124
Kiedy dziecko traci wcześniej nabyte umiejętności	127

Sygnaly, które mogą wskazywać na trudności neurorozwojowe	129
Jak rozpoznać, że dziecko przeżywa kryzys?	131
Jak „wyłuskać” dziecko z grupy, nie czyniąc z niego „przypadku”?	133

Rozdział 7

ROZMOWY Z RODZICAMI, KTÓRE BUDUJĄ WSPÓŁPRACĘ	135
Zanim powiesz o trudnościach – „zbuduj most”	136
Jak rozmawiać z rodzicami o trudnościach dziecka	137
Rozmowa o agresji – nie o „złym dziecku”, tylko o bezpieczeństwie i regulacji	139
Rozmowa o impulsywności i uwadze – gdy dziecko chce, ale nie potrafi	140
Rozmowa o trudnościach społecznych – gdy dziecko nie ma „mostu” do innych	141
Rozmowa o nieśmiałości, milczeniu i wycofaniu	142
Rozmowa o niskiej samodzielności	143
Rozmowa o dziecku, które nie sygnalizuje potrzeb	144
Gdy rodzice nie chcą usłyszeć	145
Jak mówić o obserwacjach bez stawiania diagnoz?	146
Delikatne rozmowy i rozmowy konieczne – czyli jak skierować do specjalisty	147
Jak przygotować rodzica do konsultacji specjalistycznej?	149
Kiedy rozmowa musi być bardziej stanowcza	150
Rozmowa z rodzicami jako początek wspólnej „mapy”	150
Minisłownik zdań, które budują współpracę	152

Rozdział 8

BYĆ PIERWSZĄ, KTÓRA WIDZI, I NIE ZOSTAĆ Z TYM SAMĄ	153
Między Twoją odpowiedzialnością a wszechodpowiedzialnością	154
Etyka w pracy nauczycielki edukacji przedszkolnej	155
Kiedy to Ty potrzebujesz wsparcia... (oraz coś specjalnie dla Ciebie)	157